

اداره مرکزی :

آقره ده ، معارف امینلکی یاننده کی دائره

استانبول بوروسی :

استانبولده ، آقره جاده سنده 87 نومروده
دائرة مخصوصه

حیات

حیات دایم حیات... دیار دایم حیات...
- نجه -

نسخه سی هبرده 15 غرورده .

سنه لکی پوسته ایله 7,5 لیرا .
(اجنبی مملکتلر ایچین 7,5 دولار) .

ابونه ، اعلان ایشلری ایچین استانبول بوروسنه
مراجعت ایدیلیر .

یازی ایشلرنک مرجعی آقره مرکزیدر .

صافی : 82

آقره ، 21 حزیران ، 1928

4 نجی جلد

مصاحبه

بر مراسم دو لایه بیله

جاهلدی ذاتک خصوصی کتبخانه سنک...
نومروسنده کی ال یازیسی رساله بی بیله کورمه مش .
دها تنقید قابلیتی اولدینی آ کلاسیلان بر ذات ده
علاوه ایدر : « چوق دار قافالی بر آدمدی .
هر صنعت اثرینی عرق و محیط و زمانه ارجاعه
قالقمش... » بر کوشه ده او طوران و بوتون بونلری
ایشیتنه بر کنج ده فکر آ آنجق کوچولره رک
بواجتماعدن آیریلیر .

فکرت ایچین ، ضیا کونک آلپ ایچون یاپیلان
بعضی اجتماعلرده بولودم . بونلر حقنده یازیلان
یازیلری او قودم . هان هان اکثریسی « فکرت
داهی شاعردی ، « خایر واللهی شاعر دکلدی »
فکرت « اخلاق پیغمبریدی ، « خایر » فکرت
کندینی بکنن بودالا بر آدمدی . « فکرت چوق
وطن پروردی ، وطنک احتراض نجه سنده اضمحلاله
دوغر و سور و کلندیکنی کوردیکی ایچین « آشیان »
چکیلدی . « خایر فکرت قوزمو پولیتدی ،
مملکته او قادار یابانجی ایدی که آمریقالیلرک
خدمته کیردی... الخ » صانکه بولافلرک هانکیسی
فکرتی ایضاح ایده بیلیر؟ فکرت البته شاعردی .
داهی شاعر سوزی عجمانه مبالغه در . فکرت
هر فردیجی کی خودکامدی . فردیجیلک یاشادینی
دور متفکر لرینک سجه سیدر . شیمدی یه قادر
کیم اوزمان تورک جمعیتنده فردیجیلکی ایجاب
ایله یین عامللری و بوضورتله ده « فکرت » ک باطنی
حیاتی قابا طاسلاق رسم ایده بیلدی ؟ فکرت ده
هرشی اسکیمشدر ، لسان اسکیمشدر ، اخلاق
تلقیسی کودوک و یاریدر . فقط جمعیه مؤثر

تماس ایله ییلریمزک اکثریسنده مع التأسف
بوقابلیت یوقدر .

خیال یا ، نه ایسه . بر آن ایچین ته فی ایچمزده
یتیشمش فرض ایدیورم ، قبول ایله یورم که
اونک بوتون اثرلینی دقتله او قومش ، اوندن
متأثر اولمش بر متفکر زمره موجوددر . دوغومنک
کونی وسسنه سی معلوم اولاه میا جغه نظر آ بزده
بویله مراسم یایمق کیمسه نک عقلنه کلز ، کسه .
بیله هیچ کیمسه علاقه دار اولماز . بونی بیلورم ،
فقط بونلره رغماً فرض ایدیورم که دارالفنون
قونفرانس سالوننده بو بویوک آدمک خاطره سنی
تعزیز ایچین اجتماع یاپیلور . بویله بر اجتماعه
سویلنه جک نطقلری خاطر لایورم . بونلر اصغری
« او ایله برداهی معظم ایدی که... » کله لرینک
تکرارندن تشکل ایدر . اوندن صوکر بر کنجه
علی الاصول مرثیه سویله تدیریلیر :

« سن اولدک ، بزى یتیم بیر اقدک ، خایر
اولمه دک ، بزسنک آرقا کدن کیده جکز... الخ »
صدالری آراسندن شو میریلد انمار ایشیدیلیر :
« بیراق الله عشقنه ! صانکه Intelligence ک نه
علمی قیمتی وار . قوندی اقدن ، انکلیر فلسفه سنندن
یاریم یامالاق آلینمش فکر لر... » بر دیکری ده
« بیراق جانم ، مرتجعک بری ... بیلمه یورمیسک
Origines de la France contemporaine ده
ناصیل اختلاللری تریف ایدیور » بر دیکری
« ناموس وعفت نامنه کوشه سنه چکیلمش عمومی
حیاته اشتراک ایتمه مش ، شوکا بوکا آتوب
طوتمش بر آدمدی... » باشقا بری « عزیزم

(تهن) ک دوغومنک یوزنجی ییل دونومی
مناسبتیله هان بوتون فرانسه غزته لری و مجموعله لری
بو بویوک متفکرک حیاته ، شخصیتنه مائستون ستون
یازی تخصیص ایدیلیر . « یوکسک معلم مکتبلری
مجللری » جمعیتک تشبیهله صور بونده فیلسوفک
خاطره سنی یاد ایتمک ایچین بویوک بر اجتماع یاپیلور .
رئیس جمهورک ، ناظر لرک بولوندینی و پارسک
بوتون متفکر زمره سنک تمثیل ایدیلدیکی بر اجتماعه
سویله بن نطقلری غزته لرده کوردک . موسیو
بوغله ته نک معلم مکتبنده کی حیاتی ، موسیو لهوی
برول فلسفی شخصیتنی ، موسیو پول هزار ادبی
منقد اولق اعتباریله قیمتنی اکلتمشدر . معارف
و کیلی موسیو هر بیوساده اجتماعه ریاست ایله مه سی
اعتباریله دکل ، بر مورخ صفقیله Origines de
la France contemporaine محررینک شخصیتنی
و تأثیرینی ایضاح ایله مشدر . بونلر یالکیز
مندرجات اعتباریله دکل ، شکل اعتباریله ده بزم
دئمالیشیمکه آیشدیغمز سوزلره هیچ بکزه مز .
بزده اولن و یاشایان انسانلره تماس ایله یه جک
سوز دایما یا برقصیده ویا بر « ذمیه » اولور .
موضوع اتخاذه ایله دیکمز انسانک شخصیتنی
نه اکلامق ، نه اکلامق ایچین کافی قدرتمز
یوقدر . طبیعت اوزرنده دوشونمک ایچین ناصیل
طبیعت علملری حقنده وقوف لازمه انسانی
و بشری اثرلری اکلامق ایچین ده سوق طبیعیلری
تحسس لری ، احتراض لری ، دوشونجه لری
قاور ایاجق بر ذکا ایجاب ایدر . بویله بر ذکا
فلسفی بر تربیه ایله اولور . انسانه و بشری اثرلره

XIV نجي عصرده

برآذرى ناعرى

1 § قونيه ارلك معام مکتبی ادبیات معلمی سعدالدين نزهت بك كچنلرده « ملی مجموعه » ده نشر ايتديكي ر مقاله ده ، « هجری 840 » ده « ايكنجی مراد » نامه آنادولوده يازيليش بر « مجموعه النظائر » دن بحث ايتمشدی . « عمر بن مزید » نامنده بری طرفندن ترتيب ايديله رك ، 84 تورك شاعرينه عائد 3324 بيتلك 397 منظومه ي احتوا ايدن بو اترك ادبیات تاريخی اعتباريله اهمیتی بك صریحیدی . « نيكده » ده « نريد فائق » بکه عائد بولونان بو مجموعه حفته مفضل بر کتابیات مقاله سی يازارق بزى تور ايتمه سنى سعدالدين نزهت بكدن رجا ايتدم . قيمتلى طلبه مك بومقاله سی « توركيات انستيتوسى » طرفندن نشر ايديله جك اولان « ادبیات تاريخی مجموعه سی » نده انتشار ايدنه جكدر . بومقاله ي اوقوركن ، نمونه لر آراسنده كي بر منظومه بالخاصه دقتمی جلب ايتدی : « سلطان » مخلصی برينه عائد اولارق قيد ايدیلن منظومه عیناً شودر :

كم اولادن كن اشنده فكر تدبير ايلز
نيلسون تدبير بنده چون كه تقدير ايلز
خير شر نقاش في چون يزد بلوح جبين
آدم اغلى جهد ادب اول نقش تغير ايلز
آيت نحن قسمنا معنسن هر كم بلور
يفعل الله مايشاء بوسر تفسير ايلز
هر كا اولدى ميسر كنج كنج معرفت
پادشاه وقت اولدر خدمت مير ايلز
هر كك كم عقلی وردر اول بلر حال ندر
بوكنی طكلايه قویب آن تأخير ايلز
عارف اولدر حالیا اشبو الملو دنیده
شاهد وشمع وشراب تقصیر ايلز (اكسيدر)
دفتر عمری حسابی آخر اولدی جاهلك
بدعمل در جز غمی بيهوده توفیر ايلز
دم كچردی مردم دلخسته چشمم نم
جز سرشك لاله كن در نامه تحریر ايلز (؟)
قری وبلبل اقر حق ذكرنی هر دم ولی
احمد بن وینس اقر بوسوزی تقرير ايلز

§ مجموعه ي يازان « عمر بن مزید » ك « سلطان » نامنه قيد ايتديكي بوغراك صاحبي ، مقطعه كندی اسمنی « احمد بن ويس » اولارق كوسته ريبور . بونی كورور كورمن ، « آل جلاير » دن بغداد پادشاهی مشهور « سلطان احمد » ك تور كچه بر منظومه سی قارشيسنده اولديغی در حال آكلادم . « جلاير » اولوستنه منسوب موغول امرا سندن « شيخ حسن كبر بن امير آق بوغا بن امير ايلكان » ه منسوب اولدقلى ايچون « آل جلاير » ويا « ايلكانيان » نامنی آلان و « ايلخانيلر » دن صوكر 1336 دن

اكر بن سنى غائب ايدهر سه م بوتون ماضيم ضايع اولاجق كى كلييور « ايشته مکتبك اك بويوك نفى فكر لرك اك بويوك مبادله سنى ، بويله مشترك مساعى ي قولايلاشدير ماسنده در . مکتب (تن) ك بك بكنديكى وقوللانديغى بر تعبیرله مناسبتره بكنزه ركه اوراده بولونانلر دوغرولق وكوزلك طرفتى بولجلايريدر . بوراسى بر مجادله ساحه سيدر كه نظريه لر تصادم ايدهر ، انجق هاواسى ارقاداشلق حسيه مشبوع اولديغى ايچين هيچ بر زمان زهرلى سلاح قوللانيلماز . مکتب بر مناقشه ساحه سی ، فقط عینی زمانده دوستلق باغچه سيدر . بوشرايط ايچنده بولونديغى ايچيندر كه هر كسك فكرينه قارشى حرمت وتساح اوراده جانلى بر حقيقت حالنده حكم سورهر . »

بوسوزلره (تن) ك مکتب صيرالنده كي سجييه سنى اوكره نييورسيكيز ، تدریساتك ، موسيو بوغله نك افاده سنه نظراً ضعيف اولماسنه رغماً ، مکتب محيطنك خصوصى تأثيرينى كورويورسيكيز لهوى برولك نطقنى او قود يغكيز زمان فرانسه نك قوزهن وطلبه سنك تأثيريله اون سكيز نجي عصرى ناصیل اونوتديغى ، تهنك قونديياقی ناصیل خاطر لاتديغى ، وولته ر كى ناصیل كوزينى انكليز فلسفه وادبیاتنه چويرديكى اكلایورسيكيز . اون دو قوزنجی عصر ك ايكنجی نصفنده كي فلسفه « تن » ك تأثيرينه قارشى بر عكس عملدر دینه بيلير . فقط بو عكس عملده ده بالذات بوبويوك متفكر ك ناصیل مؤثر بولونديغى تقدير ايله به بيلورسيكيز . موسيو پول هازار وسوزلری « انكليز ادبیاتی » نك مشهور مدخلنده كي نظريه لرك وارلغى كوسته رمله برابر ادبى تقيد واديسنده (تن) ك ناصیل بر ضايه وارمق ايسته ديكى سزه كوسته ريبور . موسيو هه ريبونك سوزلره (تن) ك شخصيتنى واختلاللر قارشيسنده آلدیغى وضعيتك سببى اكلایبيلورسيكيز .

ايشته انسانى اثرلردن بويله بحث ايديلير واولن بر متفكر ايچين ياپيلان اجتماعلرده بويله قونوشولور .

محمد امين

اولمشدر . بوتون او اجتماعلرده سويله ن سوزلرك ، فكرت ايچين يازيلان يازيلرك هانكيسى او تأثيرى كوسته ر مشدر . بزم قرق ييله بر دفعه مملكته مؤثر اولان آداملر ايچين ياپديغمز اجتماعلر كنجلرى ساده جه ماتم آينلرنده كورولن بر حزنه ، مرثيه وقصيده خوانلرى ديكله مكدن متولد قسوتلى بروحه سوق ايدهر . اوقادار ... حالبو كه تن ايچين ياپيلان اجتماعلرده سويله ن سوزلرى اوقويوكيز . تهنى هيچ بيلمه يورسه كز بيله اونى اكلایورسيكيز . شخصيتك اك بارز خطوطى ، فكر عالنه اولان خدمتى ، حتى بو قادار دكل ، تيشديكى مکتبك اوزمانىكي وضعيتنى كوسته رديكى جمله نك قدرتى تقدير ايديه بيلور . سكيز . بويله بر اجتماعده بولونانلر قوتلى بر متفكر له تماس ايتش اولق ذوقنى دويار .

موسيو بوغله بر قاج سطر ايچنده (تن) ك تحصيل ايتديكى زمانده يوكسك معلم مکتبنده كي كنجلرك حالى ، 1848 ده فرانسز جمعيتك دويدیغى حس و هيچانلرك مکتبده كي عكسلىرى نه كوزل اكلایور . نهايت (تن) ك داهام مکتب صيرالنده تعين ايله ن سجييه سنى نه كوزل ايضاح ايله يور : « آرقاداشلرينه اكلایمشدى كه محيطه مؤثر اولغه قالماز دن اول دوشونمك ، دوشونمك ايچونده بيلمك لازمدر . اوتار يچدن صوكر ا خارجك كورولتورلى دو يماق ايچين قولاغنى طيقادى ... انسانيت حفته تدقيقات قوبولدى . و بر مدت صوكر ا چوق صميمى آرقاداشى پره ووست پارادولك ديدىكى كي متنوع ساحه ده عادتاً متخصص اولدى . ديكر بر آرقاداشى سارسه ي اونى جانلى بر ديقسيونره تشبيه ايديبوردى . ديوردى كه بز او كا دائماً مراجعت ايديبوردق . اوده دوستانه بر صافيتاه كنديسنده اولان معلوماتى ويرردى . مکتبده فكر لرك تصادمنى ، مناقشه لرى دعوت ايدن مشترك ياشايشك قيمتى اولچمك ايشته ر مي سكيز ؟ (تن) ك پره ووست - پارادوله يازديغى شو سطرلرى اوقويوكيز : « بن سكا سپينوزاينى طانيتيردم ، سن بكا ژوفرواسنت هيله رى طانيتيردك . بن سنى مه تافيزيكه انسيت ايتيردم . من بكا فيزيك و فيزيولوژى اوكره تدك . فلسفه ده ، سياسته ، ادبياتده قارده ش اولان روحلر يمز برابر و بر يمز ايچين دوغمشدر .

ايشته، «سلطان احمد» كده آنا ديلي «تورجه» اولديغندن، تورك ديليله شعرلر يازميش اولماسي هيچ استبعاد ايديله مز. او عصرلرده بغداد سرايلرنده «تورجه» نك ادبيات لساني اولديغني «عبدالقادر مراغي» نك اثرلري ده تايبيد ايتكده در.

§4 بوتون بوتونوغرافيك وتاريخي ملاحظاته علاوه، «سلطان احمد» نك «تورجه شعرلر» يازديغني بالخاصه تصريح ايدهن تاريخي برقيدي ده «ابن تغري بردي» نك مشهور اثرنده بوليورز: «المهمل الصافي» آدلي تاريخنده اونك سياسي حياتنه عائد اك مكممل تفصيلاتي ويرهن «ابوالحسن يوسف بن تغري بردي»، «النجوم الزاهره» آدلي كتابنده اونك «عرب، عجم، تورك لسانلرينه فصيح صورتده واقف اولوب بو اوج لسانده كوزهل شعرلر يازديغني» تصريح ايتكده در.

§5 بوصوك دليلدن صوكرا، «عمر بن مزيد» نك مجموعه سندن نقل ايتديكمز غراك «سلطان احمد جلايري» يه عائد اولديغني قطبي صورتده آكلاشيليور. بو حكمدار شاعرك حياتي و اثرلري حقنده حاضر لاديغمز خصوصي برونوغرافنده اونك ادبي شخصيتي حقنده آبرجه ايضاحات ويره جكز. يالكز، XIV نجي عصرده آذري ساحه سنده يتيشن شاعرلر حقنده علم عالمنجه بيلين شيلر يك محده د اولديغندن، بو كوچوك مقاله يي ادبيات تاريخي متوغللرينك وبالخاصه آذري ادبياتيله اوغراشانلرك دقتنه شيميدن عرض ايتمه يي فايداسز كورمه ذك.

كوييلي زاوه محمد فؤاد

استانبول دارالفنوننده «تورك ادبيات تاويجي» مدرسي

كتايبات :

«ايلكنايلر» تاريخي حقنده باشليجه مأخذلر مصر مورخلريله، ايلخانيلر و تيمور دورينه عائد عجم مورخلرينك اثرلريدن «لهين پول» نك «دول اسلاميه» سنده (انكليزجه)، «زامباور» نك دول اسلاميه تاريخنه عائد تقويمی و انسابي ال كتابيله (فرانسزجه)، خليل ادھم بکک «دول اسلاميه» سنده، «هوآر» نك «بغداد تاريخي» (فرانسزجه) ايله اوکا اساس اولان «نظمي زاده» نك «كلشن خلفا» سنده، «منجم باشي» ده، «معجائب المقدور» ده، «ظفر نامه شرف الدين» ده، «روضه الصفا» ده، «حبيب السير» ده بونلره عائد معلومات موجوددر. معافيه بومعلومات جوق دفعه بربريني نقض ايتكده در. بونلره عائد «اسلام آنسيكلوپه ديسي» نده كي معلومات ده جائز اهميت دكلدر. هر حالده بوسلاله يه عائد يكي بر مونوغرافي يه احتياج واردر. «هوآر» نك 1876 ده «ژورنال آزياتيك» ده نشر ايديلن «ايلكنايلر» سلاله سنك صوكري حقنده مخطر «آدلي مقاله سي»، بو خصوصده كي يكانه تدقيق ايسه ده، هم اسكي همده قوتسزدر. «ابن تغري بردي» نك «النجوم الزاهره» في ملوك مصر والقاهره «سنك» «پوپهر» طرفندن طبع ايديلن نسخه سنده مراجعت. دولتشاه تذکره سي، براون طبي.

عشق...

ير، گوک، گيجه، گوندوز
خيالکته پرده.
سنسك عكس ايدهن يوز
هرزمان، هر پرده.
عشق! هرشي سنسك.
دنياه جان ويره
هپ سنك نفسك.
هرگون گوکلره اوسياه، درين
گيجه لري آلتون چيولرله گره
هپ سنك آلرک.

هرگون اقلردن دوغان،

قارانلي بوغان

سنك پارلاق چهرهك.

هرشي سنسك

گوکلرده گورلهين سنك سنسك

شيمشكارله چاقان

بيله يريمه يره اينوب ياقان

سنك غصبل نظرک.

بر اوجدن بر اوجه

روزگارلره آسهن،

عصرلر گورميش قوجا

آغاچلرک

دالريني صارصان، هايقيرتان سن!

بلبل سنك صيجهك؛

گل سنك قهقههك.

چيچكلرک بيك بر قوقوسي، رنگي سن!

قوشلرک اوچشيد چشميد آهنگي سن!

عشق! هرديله آدك؛

هرگوكلده تاثيرك.

گنج، اختيار، آرکك، قادين..

هرکس سنك اسپرک..

شو براق صوقدنده ساكن دوروركن

اوني اچين

گنجك پيني موقت ده ليگه

سوروكلهين سنك نچهك.

شو تيرهين آله كي قاتل چليگه

صابلاغق قوت ويره سنك اونكهك.

سنسك خسته دوداقلردن چيقان اين.

يوزلرده گولن

نشته نك نوري سنك.

گوزلردن دوکولن

صيچاق حسرت ياشي سن!

جمله سن، هزارطاشي سن!

آنقره - 10 ميس 1928

مهول ماهر

1410 سنه سنه قادر «بغداد» وا کثريا «آذربايجان» حواليسنده حکم سورهن بو عائله نك تاريخي حقنده مورخلر اوزون معلومات ويري لر.

ايشته «سلطان احمد بن ويس» بو عائله نك درذنجي حکمداري اولوب، 1382 دن 1410 سنه سنه قادر حکومت سورمش، «تيمور» استيلاسي قارشيسنده «بيله يريم بايزيد» ه وذاها صوکر امصر ملوکلرينه النجا ايتمش، تيموزك وفاتندن صوکر ا تکرار اسكي مملکتلريني اله کچيرمشسده، 1410 ده «قارا قويونلو» تورکلرينك رئيسي «قارايوسف» ه مغلوب اولان، قتل ايديلشدر. بوتون مورخلر، حتی اونک زماننده «بغداد» ده ياشايان «بزم و رزم» مؤلفي، «سلطان احمد» نك ظالم و غدار اولديغني، دولتك قيمتلي رجالي محو ايتديکني، سناهت و عيش و عشرتدن دولت ايشلريله مشغول اولغه وقتي قالماديغني سويلرله فقط بوکا مقابل، «هنرمند، هنر پرور، خوش طبع» اولديغني، «تصوير، تذهيب، اوچليق و ياچيلاق» کبي صنعتلرده مهارتي بولونديغني، بالخاصه «موسيق» علمنه فوق العاده و قوفي اولوب «عبدالقادر مراغي» يه جوق التفات ايتديکني و اون بيشجي عصر صوکلرنده بيله موسيق مجلسلرنده او قونان تصنيفاتي يعني بسترلي اولديغني سويلرله ينه بوتون متبلرده «عربي و فارسي لسانلريله كوزهل شعرلري اولديغني» ذکر ايديلديکي کبي، بعض مناسبتلره سويله مش اولديغني برطاقم منظومه لري ده قيد اولونور. اونک «حافظه شيرازي» يه فوق العاده توجهي اولديغني، حتی «حافظ» نك:

احمدالله علي معدلة السلطاني

احمد شيخ اويس حسن ايلخاني

خان بن خان شهنشاه شهنشاه نژاد

آنکه مزيبدا کر جان جهانش خواني

ديبه باشلايان مدحيه يي «بغداد» ه كونده رديكي مشهوردر. اساساً سلطان احمدك باباسي «سلطان اويس» ده «سلطان ساوجي، محمدعصار، عبيدزاکا» کبي بويوك ايران شاعرلريني حمایه ايتمش اولديغني کبي، فارسي شعرلرده يازمشدي. بواعتبار ايله «سلطان احمد» بر صنعت محيطنده يتيشمش، شاعرلرک حاضراشمشدي. اساساً «سلطان احمد» نك فارسي کليات اشعاري ده المزده موجوددر.

§3 «عمر بن مزيد» نك مجموعه سنده كي تورجه منظومه يي «سلطان احمد بن اويس جلايري» يه اسناد ايجون بو قادر دلائل كافيدر. موغول استيلا سندن صوکر ا عراق و آذربايجانه کلن يكي توركن كتله لري نشايه سنده، اسكيدن بري تورك محيطي اولان احوالي اون درذنجي عصر ائناسنده قوتله توركله شمشدي. حتی «جلايرلر، ايراتلر» کبي بويوك موغول اولوسلرينه منسوب اولوب كوچوك زمهره لر حالنده احوالي يه کلن موغوللرده تورجه قونوشمغه باشلا مشلردي. اودوره عائد تاريخي و ادبي متبلرده بوني مؤيد دليللر يك چوقدر. اورته آسياده، موغول كتله لرينك نسبة داها كشيغ اولديغني ساحه لرده كي موغوللر بيله تورك ا کثرتي ايجنده توركله شمش ايکن، عراق و آذربايجانده بونك بويه اولاجني طبعييدي.